

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

MEGEP

(MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM SİSTEMİNİN
GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ)

SERAMİK VE CAM TEKNOLOJİSİ

YÖRESEL FORM TASARLAMA

ANKARA 2008

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen modüller;

- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 02.06.2006 tarih ve 269 sayılı Kararı ile onaylanan, Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında kademeli olarak yaygınlaştırılan 42 alan ve 192 dala ait çerçeve öğretim programlarında amaçlanan mesleki yeterlikleri kazandırmaya yönelik geliştirilmiş öğretim materyalleridir (Ders Notlarıdır).
- Modüller, bireylere mesleki yeterlik kazandırmak ve bireysel öğrenmeye rehberlik etmek amacıyla öğrenme materyali olarak hazırlanmış, denenmek ve geliştirilmek üzere Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında uygulanmaya başlanmıştır.
- Modüller teknolojik gelişmelere paralel olarak, amaçlanan yeterliği kazandırmak koşulu ile eğitim öğretim sırasında geliştirilebilir ve yapılması önerilen değişiklikler Bakanlıkta ilgili birime bildirilir.
- Örgün ve yaygın eğitim kurumları, işletmeler ve kendi kendine mesleki yeterlik kazanmak isteyen bireyler modüllere internet üzerinden ulaşılabilirler.
- Basılmış modüller, eğitim kurumlarında öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılır.
- Modüller hiçbir şekilde ticari amaçla kullanılamaz ve ücret karşılığında satılamaz.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. YÖRESEL FORM İÇİN TASARIM YAPMA	3
1.1. Yöresel Sanatları Tanıma	3
1.2. Yöresel Formun Biçim ve Renk Özelliklerini Tanıma	4
1.3. Uygulama Örnekleri.....	6
1.4. Şekillendirme Ölçüsüne Uygun Yöresel Form Tasarımı Araştırması Yapma	25
1.5. Şekillendirme Ölçüsüne Uygun Yöresel Form Tasarımı Çizme	31
UYGULAMA FAALİYETİ	38
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	46
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	48
2. YÖRESEL MOTİF VE DESENLER	48
2.1. Yöreye Özgü Motif ve Desen Bilgisi	48
2.2. Geçmişte ve Günümüzde Yöreye Özgü Desen, Renk, Özellikleri	59
UYGULAMA FAALİYETİ	60
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	65
ÖĞRENME FAALİYETİ-3	67
3. TASARIMI RENKLENDİRMEK	67
3.1. Seramik Form Tasarımının Renklendirmesinde Dikkat Edilecek Noktalar	67
UYGULAMA FAALİYETİ	70
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	75
MODÜL DEĞERLENDİRME	77
CEVAP ANAHTARLARI	79
KAYNAKÇA	80

AÇIKLAMALAR

KOD	214T00046
ALAN	Seramik ve Cam Technologist
DAL/MESLEK	Serbest Seramik Şekillendirme
MODÜLÜN ADI	Yöresel Form Tasarlama
MODÜLÜN TANIMI	Yöresel sanatların form, biçim, renk özelliklerinin tanıtıldığı ve yöresel form tasarımı yapma bilgi ve becerisinin kazandırıldığı öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/32
ÖN KOŞUL	Modülün herhangi bir ön koşulu yoktur.
YETERLİK	Yöresel form tasarımı yapmak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Uygun koşullar sağlandığında; bölgenin sanat ve kültür yapısına duyarlı olacaksınız, bu konuda gözlemlerinizi kendi stilinizi de katarak kağıda aktarabileceksiniz. Amaçlar 1. Yöresel form araştırması ile ilgili kavramları, araç gereçleri doğru olarak öğrenip form örnekleri geliştirebileceksiniz. 2. Yörenin dekorlarını ve motiflerini etüt ederek dekor örnekleri geliştirebileceksiniz. 3. Tasarımı tekniğine uygun renklendirme becerisi kazanabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Yazılı ve görsel kaynaklar, çizim araç gereçleri, çizim masası
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modülün içinde yer alan her faaliyetten sonra, verilen ölçme araçlarıyla kazandığınız bilgileri ölçerek kendi kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmen modül sonunda size ölçme aracı (test, çoktan seçmeli, doğru yanlış vb.) uygulayarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgileri değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Ateşin bulunmasıyla başlayan seramik, temel gereksinim sonucu ortaya çıkmış yıllar içinde gelişerek günümüzdeki yerini almıştır. İlk çağlarda yapılan seramikler, plastik haldeki killerin elde şekillendirdikten sonra kurutulup açık havada veya toprağa açılan çukurlarda pişirilmesi ile yapılmış basit kaplardır.

Tarih öncesi çağlardan günümüze seramiğin üretim amaçlı şekillendirme yöntemleri ve kültür boyutları, varlığını geliştirerek sürdürmüştür.

İlk çağlardan günümüze kadar farklı kültürlerin yaşadığı Anadolu’da bölgelere göre seramik formlar da çeşitlilik gösterir. Yöresel form araştırması ile ilgili kavramları, yörenin form ve dekor özelliklerini doğru olarak öğrendikten sonra konu hakkındaki gözlemlerini kendi sitilini de katarak kâğıda aktarmak, kişinin yaratıcılığına ve el becerisine kalır.

Bu modülü tamamladığınızda yöresel seramikleri tanıyarak yörenin form, dekor ve motiflerini etüt edip kendi bilgi ve becerinizi katarak özgün tasarımlar yapabileceksiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Bu faaliyette verilen bilgiler doğrultusunda uygun koşullar sağlandığında, yöresel form tasarımı yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Yöresel form tasarımına başlamadan önce yörenizdeki seramiklerin form, biçim ve renk özelliklerini araştırınız.
- Bilgilerden bir katalog hazırlayarak sınıfta arkadaşlarınız ile paylaşınız.
- Bu araştırma için çevre seramik atölyeleri, okulların seramik bölümleri, kütüphane, müze ve internetten yararlanabilirsiniz.

1. YÖRESEL FORM İÇİN TASARIM YAPMA

1.1. Yöresel Sanatları Tanıma

Yöresel el sanatları, insanların yaşam biçimlerine ve bulundukları yerlerin tabiat şartlarına bağlı olarak ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla yöresel sanatlar, toplumun kültürünü, beğenilerini ve yaşam biçimlerini yansıtır.

Anadolu, coğrafi konumu nedeniyle medeniyetlerin uğrak yeri olan göçler ülkesidir. Tarih boyunca istila amacıyla gelen topluluklar sahip oldukları kültürleri, medeniyetleri Anadolu'ya taşımışlardır. Hititler, Persler, İskender İmparatorluğu, Roma İmparatorluğu, Bizanslar ve Türklerin yaşadığı bu topraklar çeşitli uygarlıkların sentezi olmuştur. Konum olarak da Yunan, Mısır ve Ege'ye yakın olmaları nedeniyle bu medeniyetlerden etkilenmişlerdir.

Farklı kültürlerin yaşandığı ülkemizde, yörelere göre; seramik formlarda, dekor tekniklerinde, motiflerde ve bezemelerde çeşitlilik bulunur.

Anadolu'nun ilk çağlarında çömlekçilik ile başlayan seramik sanatı Osmanlı döneminde büyük gelişmeler göstermiştir. Önemli seramik merkezi İznik, Kütahya ve Çanakkale'dir. Çömlekçilik sanatında ise Avanos, Kınık, Menemen ve Karacasu'da yapılmakta olan yöresel seramiklerin form, motif ve desen özellikleri yöreye özgün gelişmeler göstermiştir.

1.2. Yöresel Formun Biçim ve Renk Özelliklerini Tanıma

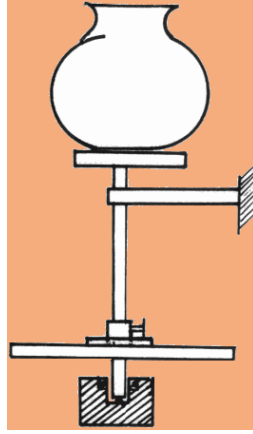
Ülkemizde bulunan üç önemli seramik merkezi; İznik, Kütahya, Çanakkale’de ve çömlekçilik sanatında Avanos, Kınık, Menemen ve Karacasu’da yapılan seramikler bulundukları yöreye özgü form, biçim, dekor ve renk çeşitliliği göstermektedir.

Çömlekçilik

Kilin çamur halinden çanak, çömlek yapma sanatına çömlekçilik denir. Çömlekçi çarkının bulunmasından sonra insanlar binlerce yıl çanaklar, küpler, testiler, vazolar yapmışlardır. Tuğla ve kiremit fırınlarında pişirim yapıldıktan sonra sırlama işlemi yapmış, ürünü tekrar pişirerek dekorlu ürünler yapmışlar.

Anadolu’da yapılan çömlekçilikte, şekillendirme teknikleri ve yapımında kullanılan çarklar farklılıklar gösterir. Günümüzde şekillendirme milli ve yataklı çarklarda merkezkaç kuvveti yardımıyla elle şekillendirme ile oluşturulmaktadır (Şekil 1. 1) .

Çömlekçilik form ve biçim olarak da yörelere göre farklılıklar gösterir.

Şekil 1. 1: Çömlek tornası

Yöresel çamur ile şekillendirilen çömlekler; pişirim öncesi kurutulur, kurutma yapılmazsa ısının hızlı artışı çanaklarda kırılmalara çatlamalara neden olur. Çömlek ustaları şekillendirdikleri ürünlerin içine kum ve otlar doldurup yakarak kurumalarını sağlarlar.

İlk fırınlar, çamur destekler ile yapılmıştır. Ateşleme bölümünün üzerindeki ızgaraya çömlekler sıralanıp üst kısımda baca deliğinden oluşan fırınlarda şekillendirilmiş ve kurutulmuş çömlekler pişirilmiştir.; ancak alevlerin çömleklere doğrudan teması, süsleme ve sırlı pişirimde olumsuz sonuçlara sebep olmuştur.

Zaman içerisinde fırınlar daha kalıcı yapılara dönüştü, fırınlamalarda ısının denetimli olarak yükselmesi ve soğutulması sağlandı.

Çömleklere renkli toprak boyalar ile fırınlamadan önce süslemeler yapılmıştır. Geometrik düzenlemeler, bitki ve hayvan motiflerinden oluşan bezemeler yapılmış, sır kullanımının başlamasıyla çok değişik tekniklerde süsleme olanakları doğmuştur (Resim 1.1–11 arası üretimi yapılan çömlekleri form özelliklerini inceleyiniz.).

➤ İznik Seramikleri

Yüksek oranda silisli çamurdan yapılmış ve beyaz astarlanmış, sır altı dekor tekniğinde renklendirilmiş, şeffaf alkali-kurşunlu veya türkuaz renkle sırlanmış seramiklerdir. İznik, duvar çinisi üretiminde önemli bir yer almıştır. 1555 – 1557’ de sır altı “İznik kırmızısı”nın ortaya çıkmasıyla bardak, tabak, maşrapa, şamdan, sürahi gibi çok sayıda seramik üretiminde kalite ve desen olarak doruk noktasına ulaşmıştır.

Çinide mavi, beyaz, türkuaz, yeşil mor, kahverengi ve siyah renklerin yanı sıra, zeytuni yeşil, açık mor ve ilerleyen dönemlerde İznik kırmızısı rengi kullanılarak, çini dekorlu tabaklar, sürahiler, maşrapalar ve bardaklar üretilmiştir (Resim 1.12 – 1.24 arası İznik’te üretimi yapılan yöresel seramiklerin form biçim, renk, ölçü-oran özelliklerini inceleyiniz.).

➤ Kütahya Seramikleri

İznik seramiklerinin devamı niteliğinde silisli çamurdan çok ince ve kaliteli seramikler üretilmiştir.

Renklendirmede fırça darbeleri kullanılmıştır. Renkler; kırmızı, mavi, lacivert, eflatun, sarı, yeşil ve konturlarda siyah renk kullanılmıştır.

Kütahya seramiklerinde form çeşitleri; ibrikler, tabaklar, fincanlar, kadeh, kandil, buhurdanlık, süs yumurtaları, tabak, zarf, limonluk, çukur kâseler, matara ve tütsü kapları gibi çok çeşitli formda ve biçimde seramikler yapılmıştır (Resim 1.25 – 1.36 arası Kütahya da üretimi yapılan yöresel seramiklerin form biçim, renk, ölçü-oran özelliklerini inceleyiniz.).

➤ Çanakkale Seramikleri

Ham madde olarak, kırmızı kaba kil ve ender olarak da bej kil kullanılmıştır. Formlar da biçim açısından çeşitlilik görülür. Başlıcaları fırça dekorlu küpler, çukur çanaklar, içi dekorlu tabaklar 19.yy. başlarında yapılan kalyonlar, köşkler, hayvan figürleriyle süslenmiş dekorlu tabaklar, orijinal biçimlerde yapılmış uzun boylu şişeler, hayvan biçimlerinde yapılmış testiler, sürahiler form ve biçim olarak üstün yaratıcılık sergiler (Resim 1.36 – 1.57 arası Çanakkale’de üretimi yapılan yöresel seramiklerin form biçim, renk, ölçü- oran özelliklerini inceleyiniz.).

1.3. Uygulama Örnekleri

➤ Çömlekçilik

Resim 1. 1:Gümüşhane ili Delek Köyü'nden çömlekler

Yukarıda (Resim 1,1) Delek Köyü'nde yapılan seramik formlar yatsı tencere, güveç, yatsı çanaklar, kulplu tencere ve testileri görülmektedir.

Resim1.2: Çeşitli çanaklar

Resim1.3 Kahve tavaşı

Yukarıdaki resimlerde görülen ürünler Manisa'nın Salihli ilçesinde ilkel çömlekçilikle uğraşan Gökeyüp Köyü'ne aittir.

Resim1.4:Güveç rötuşu

Resim 1.5: Sorgunda yapılan işlerden örnekler (1972)

Yukarıdaki resimler (Resim 1.4 ve Resim 1.5) Eskişehir Mihalıççık İlçesi'nin Sorgun ve Gökçeova beldelerindeki çömlekçilik tekniğini göstermektedir. Bunlar, tabanlığı çark yerine kilden altlık üzerinde şekillendirme yapılan ilkel teknikte oluşturulan formlara ilişkindir. Formlar, genelde farklı boylarda güveç ve ekmek saclarından oluşur.

Resim1.6: Denizli ili Apayam ilçesi Kızılhisar köyünde yapılmış çeşitli formlar

Yukarıdaki resim Denizli ilinde yapılan çömlekçiliğe ilişkin çeşitli formları göstermektedir.

Resim1.7: Bilecik Pazaryeri Kınık Köyü’nde yapılmış alacalı süslemeli boduklar

Yukarıdaki resim, yaklaşık 100 yıllık bir geçmişi olan Kınık çömlekçiliğine aittir. Bulgaristan’dan göç ederek köye yerleşen halk içersinden bir çömlekçi ustasından bu zanaatı öğrenen köylüler, kendilerine bir meslek edinmişlerdir. Kınık yöresi seramiklerinin biçim ve renk özellikleri; genelde farklı biçimlerde çiçek saksıları boduk veya bocuk adı verilen testiler olmuştur; ancak günümüzde çok farklı biçimlerde ve farklı dekor teknikleri kullanılarak yapılmış seramiklerde bol çeşitlilik görülür.

Resim 1.8: Dekorlu Kınık işi küllükler

Resim 1.9: Kınık yöresinde şekillendirme yapan çömlek ustası

Resim 1.10: Kınık yöresi saksı yapımı

Resim 1.11: Kınık yöresinden seramik formlar

Yukarıdaki resimler (Resim 1.8,9,10,11) Bilecik ili Pazaryeri ilçesi Kınık Köyü'nden seramik örnekleridir.

➤ **İznik Seramikleri**

Resim.1.12: Mavi-beyaz dekorlu şamdan matarası (İznik, yaklaşık 1480-1490)

Resim.1.13: Hacı

Yukarıdaki resimlerde (Resim 1.12) şamdan yaklaşık 1480’li yıllara ait bir İznik çinisi olup Çin etkisinde motiflerle kompozisyon oluşturulmuş ve kobalt mavisi ile renklendirilmiştir. Hacı matarası olarak adlandırılan İznik seramiği, tarihin ilk örneklerinden olup mavi ve beyaz renkte çiçek ve yaprak desenlerinden oluşan bir kompozisyonudur (Resim.1.13)

Resim 1.14: Hatayi desenli maşrapa (İznik, yaklaşık 1520)

Yukarıdaki resim (Resim 1.14.) tek kulplu, geniş gövdeli form, madeni eşyalardan esinlenerek yapılmıştır. Kobalt mavisi ve beyazın kullanıldığı formda, hatayi çiçekleri ve kıvrım dallar yer alır. Ağız ve boyun kısmında iki şerit bulunmaktadır.

Resim 1.15: Lale kapaklı kavanoz (İznik, yaklaşık 1575)

Yukarıdaki resim, yaklaşık 1575 yılına ait bir İznik çinisi olup astarlanmış seramik üzerine sır altı tekniği ile dekorlama yapılmıştır. Laleler, sümbül çiçekler, uzun kıvrımlı dal ve yapraklar kullanılarak oluşturulan kompozisyonda kırmızı, kobalt ve yeşil renkler bulunmaktadır. Kavanozun kapağındaki kompozisyonlar ise gövde ile uyum içersindedir.

Resim 1.16: Çiçek motifli bardak (İznik, yaklaşık 1585-1590)

Üstteki resim 1585-1590 yıllarına ait bir İznik çinisi olup silisli hamur ve astardan yapılmış ve yine sır altı tekniğinde dekor yapılmıştır. Silindir biçimindeki gövde üzerine köşeli kulp eklenmiştir. Laleler ve karanfiller ile donatılan form; kıvrımlı dallar ve geniş yapraklarla donatılmış, türkuaz ve kobalt ile renklendirilmiştir.

**Resim1.17: Mavi narlar ve laleler ile süslenmiş maşrapa
(İznik, 1585-1595)**

Üstte yer alan İznik çinisi, silisli hamur ve astar üzerine sır altı tekniğinde dekor yapılmıştır. Maşrapanın gövde ve karın kısımları nar biçimindeki madalyonlar ile dekor yapılarak aralarda çift, kırmızı lale kullanılmıştır. Lalelerin çevresi mavi renkli olup orta kısımları kırmızı olan çintemaniler bulunmaktadır.

**Resim 1.20: Çin bulutlu motifi tabak
(İznik yaklaşık 1510-1515)**

**Resim1.21 Sarmal desenli tabak
(İznik yaklaşık 1530)**

Yukardaki resimde (Resim1.20) yer alan hamuru ve astarı silisli kurşunlu sır altına dekorlanmış tabağın çapı: 45.5 yüksekliği: 9.2 cm'dir. Tabağın zemini çiçekli ve yapraklı şeritlerden oluşmuştur. Kobalt mavisi ile renklendirilmiş tabağın İznik atölyelerinde üretildiği sanılmaktadır.

Yukardaki resimde(Resim1.21) yer alan sarmal desen ile dekorlanmış tabak, kobalt mavisi ile renklendirilmiştir, çapı: 35.6 yüksekliği: 7 cm'dir.

**Resim 1.22: Alevli madalyonla süslenmiş tabak
(İznik yaklaşık 1600)**

**Resim 1.23 Laleli tabak
(İznik yaklaşık 1625)**

Yukarıdaki resimde (Resim1.22) yer alan sır altı dekorlu seramik; sümbül dalları, gül goncaları ve karanfillerden oluşan çiçek demeti ile dekorlanmış, kobalt mavisi, türkuaz ve kırmızı ile renklendirilmiştir.

Yukarıdaki resimde (Resim1.23) yer alan kurşunlu sır altına dekorlanmış tabak, kırmızı laleler ve mavi üzerine kırmızı benekli laleler demetinden oluşan kompozisyon ile süslenmiştir. Yapraklar, çiçek sapları ve laleler kompozisyona yoğunluk katmıştır.

Resim 1.24: Köşk desenli tabak

Yukarıdaki resimde görülen (Resim1.24) hamuru ve astarı silisli, kurşunlu sır altı dekorlu tabağın çapı 28.8 cm, yüksekliği: 6.2 cm'dir. Köşk deseni ve mavi sümbüller ile süslenmiş tabak, kırmızı firuze ve kobalt mavisi ile renklendirilmiştir.

➤ **Kütahya Seramikleri**

Resim 1.25: Kütahya seramikleri (19.yy. sonu-20. yy. başı)

Resim 1.26: Tabak (Kütahya, 19. yy sonu-20. yy. başı)

Üstteki resimlerde (Resim 1.25 ve Resim 1.26) yer alan oval formulu kenar kısımları kıvrımlı, beyaz astarlanmış tabaklar sır altı tekniğinde renklendirilmiştir. Sır altı bezemesinde; firuze, mor, toprak kırmızısı renkler kullanılmış ve motifler siyah konturlar ile belirginleştirilmiştir. Dekor hatayı şekiller, laleler, şakayık, kıvrım dallar ve yapraklar ile oluşturulmuştur.

Resim1.27:Vazo(Kütahya 19.yy sonu)

Resim1.28:Vazo(Kütahya 19.yy sonu)

Yukarıdaki resimler (Resim: 1.27 ve Resim: 1.28) Kütahya yöresel seramiklerine örnektir. Şekil itibariyle ağzı kenarlıklı, boyun kısmı ince, yuvarlak gövdeli olarak tasarlanmıştır. Hamur, krem renklidir ve astarlıdır. Dekor, sır altı tekniğinde yapılmış ve şeffaf sır kullanılmıştır. Kobalt mavisi, koyu yeşil, mor, toprak kırmızısı renkleri kullanılmıştır. Konturlar siyahtır. Şişenin dört yanında iri hatayiler yapılmış ve bunlar birbirine gonca ve tomurcuklar ile bağlanmıştır. Şişenin üst bölümünde bulunan dekor gövde ile uyum içinde bulunmaktadır.

Resim 1.28'deki vazonun ağzı dışa doğru açılmaktadır ve gövde düz konik şekildedir. Beyaz astarlıdır; dekorlar, şeffaf sır altında yapılmıştır. Kobalt mavisi, koyu yeşil, sarı, mor, toprak kırmızısı renkleri kullanılmıştır. Laleler, karanfiller, güller dalları ve yapraklar formu sarmıştır.

**Resim 1.29: Gülabdan
(18. yüz yılın ilk yarısı)**

**Resim 1.30: Gülabdan
(18. yüz yılın ilk yarısı)**

Yukarıdaki resimler (Resim 1.29 ve Resim 1.30) ince uzun boyunlu, armudi gövdeli ağız kısımları gümüş ile tamamlanmış ürünlerdir. Beyaz hamurlu ve beyaz astarlı seramikler şeffaf sır altında çeşitli renklerde çiçek stilizesi ile dekorlar yapılmıştır.

**Resim 1.31: Askı süsü 18. yy. ortası
(Yüksekliği, 11.2 çapı, 9 cm dir.)**

Yukarıdaki resimdeki (Resim 1.31) yumurta biçimindeki seramiğin iki ucu delik, beyaz hamurlu ve beyaz astarlıdır. Sır altı tekniğinde çeşitli bezemeler yapılmıştır.

Resim 1.32: Tabak (18.yy ikinci yarısı)
Y: 3,9 cm Ç: 15,5 cm

Resim 1.33: Tabak (18. yy ikinci yarısı)
Y: 3,7 cm Ç.: 14,7cm

Yukarıdaki resimdeki (resim 1.32-33) dışa dönük, çukur gövdeli, beyaz hamurlu ve astarlı, şeffaf sır ile sırlanmış tabaklarda, sır altında çeşitli renklerde bezemeler yapılmıştır.

Resim 1.34: Matara

Resim 1. 35: Matara

Yukarıdaki resimde (Resim 1.34-35) Y: 17,4 cm Ç: 15,9 cm olan seramikler; kısa, dar boyunlu ve yassı yuvarlak gövdelidir. Astarlanmış ürün üzerine çeşitli renklerde; bir yüzeyinde insan, diğer yüzeyinde leylek figürü yanı sıra çiçek ve yaprak dalları ile bezemeler yapılmıştır.

**Resim 1.36: Leğen
(20. yy. başı)**

Yukarıdaki resim (Resim 1.36) 20 yy. başlarında yapılmıştır. Y: 12,6 Ç: 26,5 olan seramik, çukur gövdeli ve dışarıya doğru açılan geniş ağızlı ve kenarlıdır. Sır altında çeşitli renklerde çiçek demetleri ile kompozisyonlar oluşturulmuştur. Leğenin ağız kenarı kobalt ile konturlanmıştır. Dış kenarına da tomurcuk çiçeklerden oluşan çiçek demetleri yerleştirilmiştir.

➤ **Çanakkale Seramikleri**

Resim 1.37: Çanakkale Mangal

Resim 1.37'deki mangal 19.yy. sonunda yapılmış Çanakkale seramiğidir. Dışa dönük geniş ağızdan aşağıya doğru dağılan ve ayak kısmında tekrar genişleyen kapaklı formda kırmızı hamur ile şekillendirilmiş ve astar üzeri yeşil sırlanmıştır.

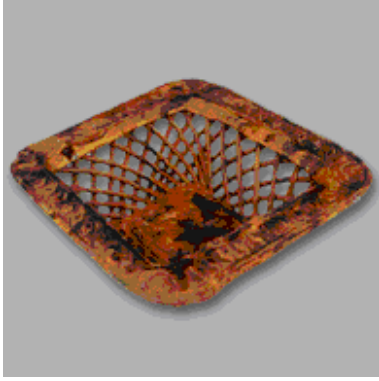
Resim 1. 38: Çanakkale testi

Yukarıdaki resimde görülen çift kulplu, kalın gövdeli ve ince boğazlı testi ise 19. yy. da kırmızı hamurdan yapılmış Çanakkale çömleğidir.

Resim 1.39: 19.yy. sonu - 20.yy. başı Çanakkale’de yapılmış fiçı

Resim 1.39’ da Çanakkale’de yapılmış çift fiçı; yüksekçe ayaklar üzerinde, iki kolda yapılmış gövdeler, üst kısımlarda ağızlar bulunan ilginç bir form örneğidir.

Resim1.40: Sepet örgülü tabaklar

Resim1.41:Sepet örgülü tabaklar

Yukarıdaki Resim 1.40 kare formulu sepet örgülü kırmızı hamur ile şekillendirilmiş bir Çanakkale tabağıdır ve 19.yy. sonu - 20.yy. başına aittir. Resim 1.41 yine 19.yy. sonu - 20.yy. başına ait bir Çanakkale tabağı olup yuvarlak formulu sepet örgülü kırmızı hamur ile şekillendirilmiştir.

Resim 1. 42: Çukur tabak

Resim 1. 43: Çukur tabak

Resim1. 44: Çukur tabak

Resim 1. 45: Çukur tabak

Resim1.46: Çukur tabak

Resim1. 47: Çukur tabak

Yukarıdaki resimler (Resim:1.42- 43 - 44-45-46-47) Çanakkale seramiklerinden bu güne en bol kalan çukur tabaklardır. Bunlar çoğunlukla 22-33 cm çapında çorba tabağı şeklinde büyük ve kenarlı seramiklerdir. Desen, tabağın merkezinde bütün yüzeyi kaplayacak şekilde yer alır ve biz bu desenlere göre tabakları gruplara ayırırız. Bunlar; ortası çiçek rozetli tabaklar, ortası çiçek demetli tabaklar, ortası çarkıfelek desenli tabaklar, yelkenli motifli tabaklar, cami ve köşk tasvirli tabaklar, yaprak tabaklar, sepet örgülü tabaklar, hayvan figürlü tabaklar ve akıtma ve fırça astarı dekorlu tabaklardır.

Tabaklarda kullanılan renklerin çoğu mor-kahverengi, turuncu, kırmızı-turuncu, sarı, mavi-lacivettir. Tabakların çoğunda kenar bordür olarak çapraz fırça vuruşları kullanılmıştır. Bunlar kafes görüntüsü verir. Çukur tabaklardan farklı olarak yaprak tabakları görüyoruz. Bunlar, damarları ön plana çıkarılmış yaprak formu, halka kulplu tabaklardır. Astarlı, yeşil-sarı sırlı renklidir. Sepet örgülü tabaklar; dikdörtgen, kare, yuvarlak ve oval biçimde şekillendirilmiş tabak çeşitleridir, 19.yy. sonu 20.yy. başına tarihlenir. Çapları 22-30 cm arasında değişir. Sepet örgünün özelliği; gövdeyi, burgulu çamurdan yaparak örgü şekline dönüştürülmüş bir hale sokmaktır, yine astar üzerine yeşil-sarı, kahverengi sır atılmıştır. Tabakların kenarlarına çiçek kabartmaları uygulanmıştır.

Resim1.48: Gaz lambası 19 yy-20yy . başı

Resim 1.48'deki; gemi formunda, üzerinde madeni mekanizması ve cam şişesi bulunan gaz lambasıdır. Kırmızı çamur ile şekillendirilmiş. Gövde üzerine ekleme dekor yapılmıştır. Sırlandıktan sonra çeşitli renkler ile renklendirilmiştir.

Resim 1. 49: Şişman gövdeli testi

Resim 1. 50: Kuş gaga ağızlı testi

Resim 1.51:At başlı testi

Resim 1.52: Halka gövdeli testi

Çanakkale seramikleri gurubundaki testiler, biçimlerinden aldıkları isimlerle adlandırılır (Resim 1.49-50-51-52); şişman gövdeli, gaga ağızlı, at başlı ve halka gövdeli testiler gibi. Yüzeylerine genellikle çiçek stilizesi ile rölyefik dekorlar yapılmıştır. Renklendirmede genellikle yeşil, kahverengi ve kirli sarı, tek renkte sır, kullanılmıştır. Bazen tek renkli sır üzerine çeşitli renkler ve yıldızlar da kullanılmıştır.

Resim 1.53: Çift kulplu küp

Resim 1.54 : Dört kulplu küp

Resim1.55: Kapaklı rölyef dekorlu küp

Resim 1. 56: Fırça dekorlu küp

Yukarıdaki (Resim 1.53-54-55-56) seramik küpler, 18. yy.ın ikinci yarısı 19. yy.ın ilk yarısından kaliteli örneklerle bugüne ulaşan Çanakkale seramikleridir. 19. yy. sonu ve 20. yy. başında olanları genellikle tek renk koyu sarı, kahverengi, yeşil sırlanmış seramiklerdir. Çoğunlukla krem renkli zemin üzerine koyu mavi-lacivert, mor-kahverengi, turuncu-sarı renklerle desenlendirilmişlerdir. Çift kulplu olanlar çoğunluktadır. Desenler fırça darbeleri ile işlenmiş stilize bitki motifleridir.

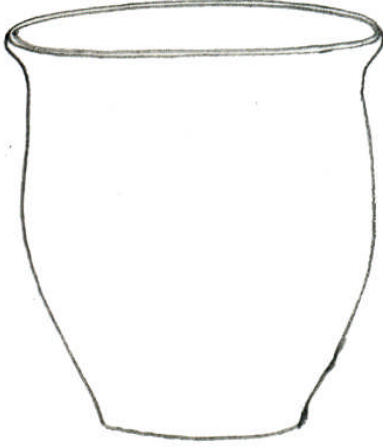
Resim 1.57: Matara

Resim 1.57’ deki matara 19.yy. sonuna aittir. Eser, tek renk sır ve aşırı barok karakterle tamamen çiçek, rozet kabartmaları ile süslenmiştir. Geç devrin fonksiyonel parçalarındandır; renkleri, koyu yeşil, kahverengi, sarıdır.

1.4. Şekillendirme Ölçüsüne Uygun Yöresel Form Tasarımı Araştırması Yapma

➤ Kınık Yöresinin Özelliğini Yansıtan Form Tasarımı Araştırması Yapma

Kınık yöresinde üretimi yapılan seramikler, kullanım amaçlı olup genelde saksılar ve boduk ya da bocuk adı verilen testilerden oluşur. Güveç ve yoğurt kaplarının yanı sıra dekoratif amaçlı seramikler de yapılmaktadır.

Şekil 1.1: Saksı çizimi

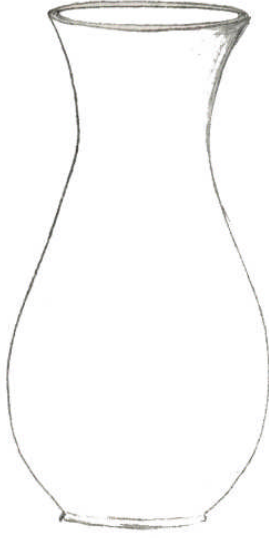
Şekil 1.2: Saksı çizimi

Şekil 1.3: Saksı çizimi

Şekil 1.4: Saksı çizimi

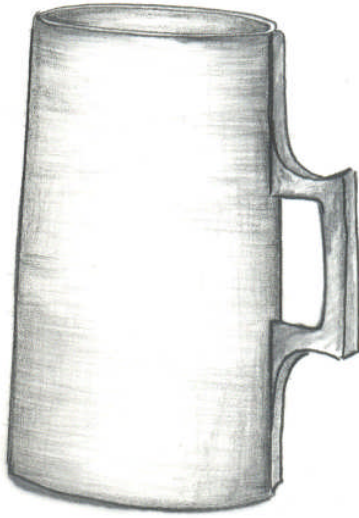

Şekil 1.5: Vazo çizimi

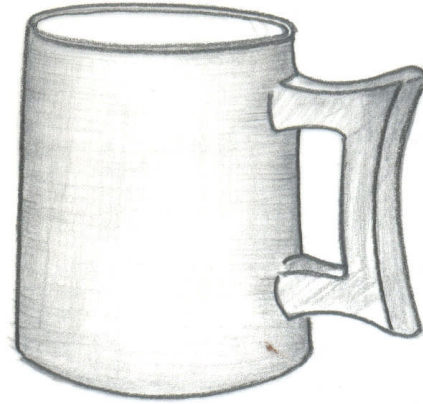

Şekil 1.6: Vazo çizimi

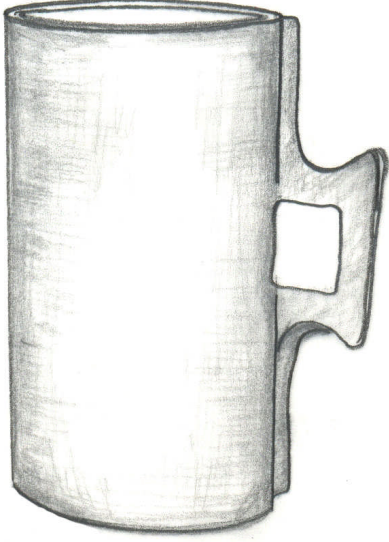
➤ İznik Yöresinin Özelliğini Yansıtan Form Tasarım Araştırması Yapma

Şekil 1.7: Kupa çizimi

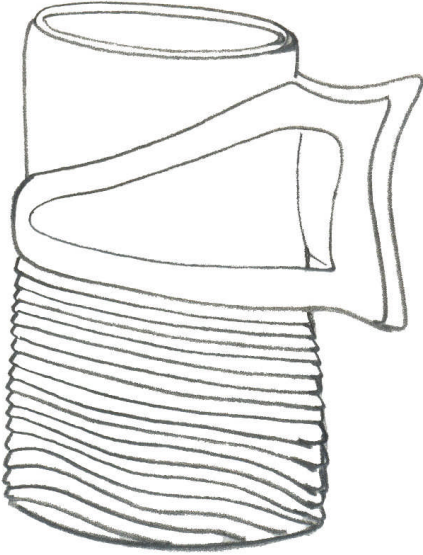
Şekil 1.8: Kupa çizimi

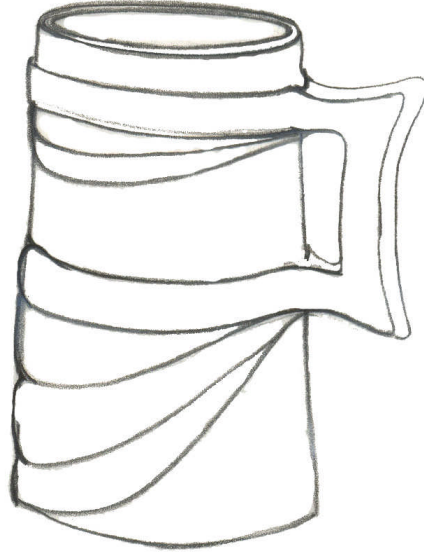
Şekil 1. 9:Kupa çizimi

Şekil 1.10: Kupa çizimi

Şekil 1.11: Kupa çizimi

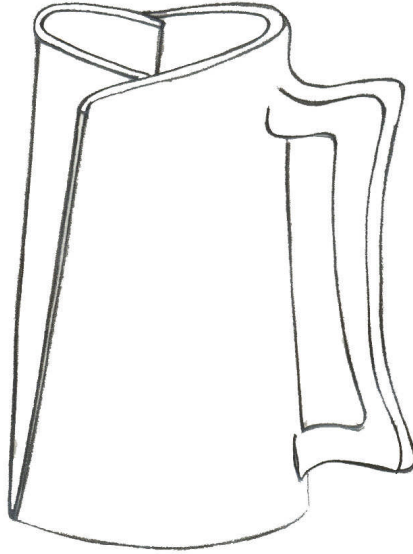
Şekil 1.12 : Kupa çizimi

Şeki1.13: Kupa çizimi

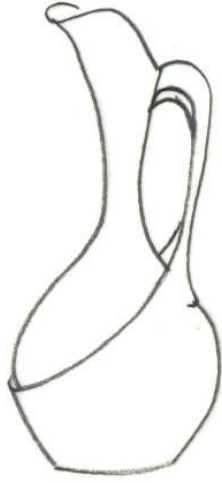

Şekil 1.14: Kupa çizimi

Şekil 1.15: Kupa çizimi

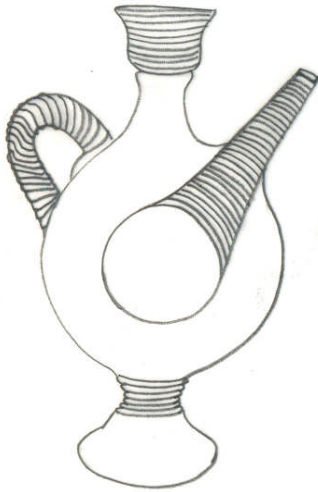
- **Çanakkale Yöresinin Özelliğini Yansıtan Form Tasarımı Araştırması Yapma**

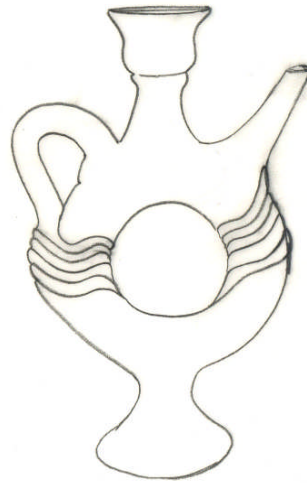
Şekil 1.16 : Sürahi çizimi

Şekil 1.17: Sürahi çizimi

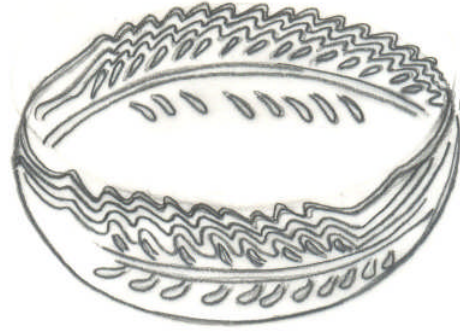
Şekil 1.18: Matara çizimi

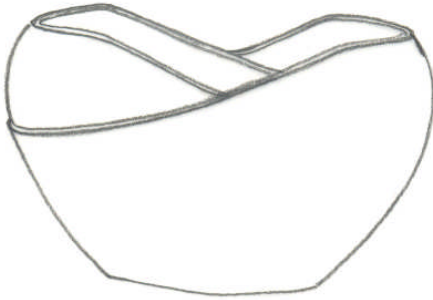
Şekil 1.19: Matara çizimi

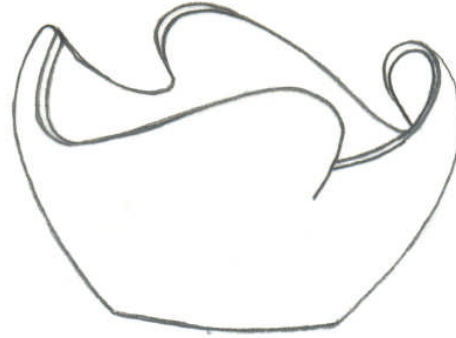
Şekil 1.20:Tabak çizimi

Şekil 1.21: Tabak çizimi

Şekil 1.22: Kase çizimi

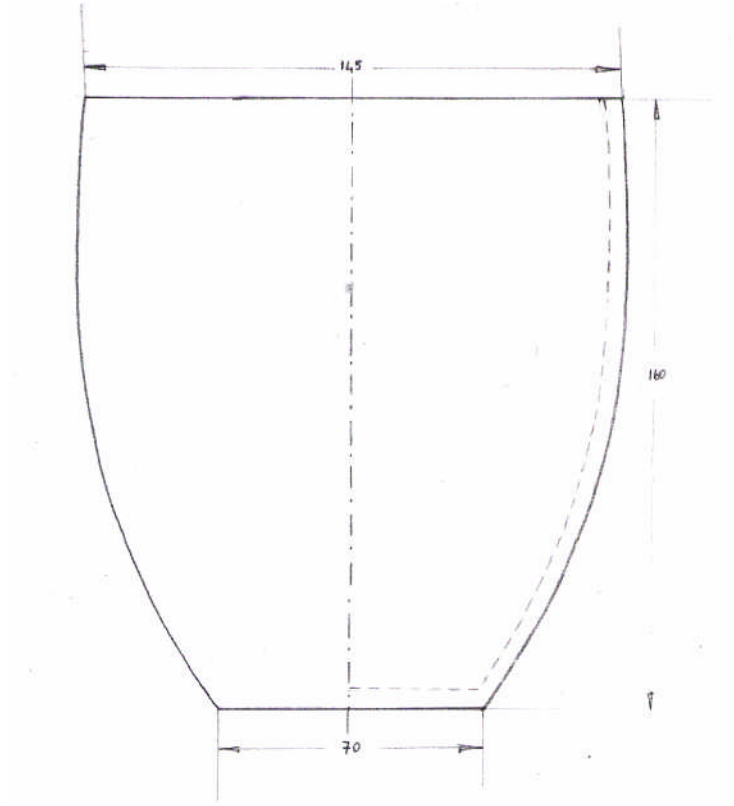
Şekil 1.23:Kase çizimi

1.5. Şekillendirme Ölçüsüne Uygun Yöresel Form Tasarımı Çizme

- Kınık Yöresinin Özelliğini Yansıtan Form Tasarımı Çizme

Şekil 1.24: Saksı çizimi

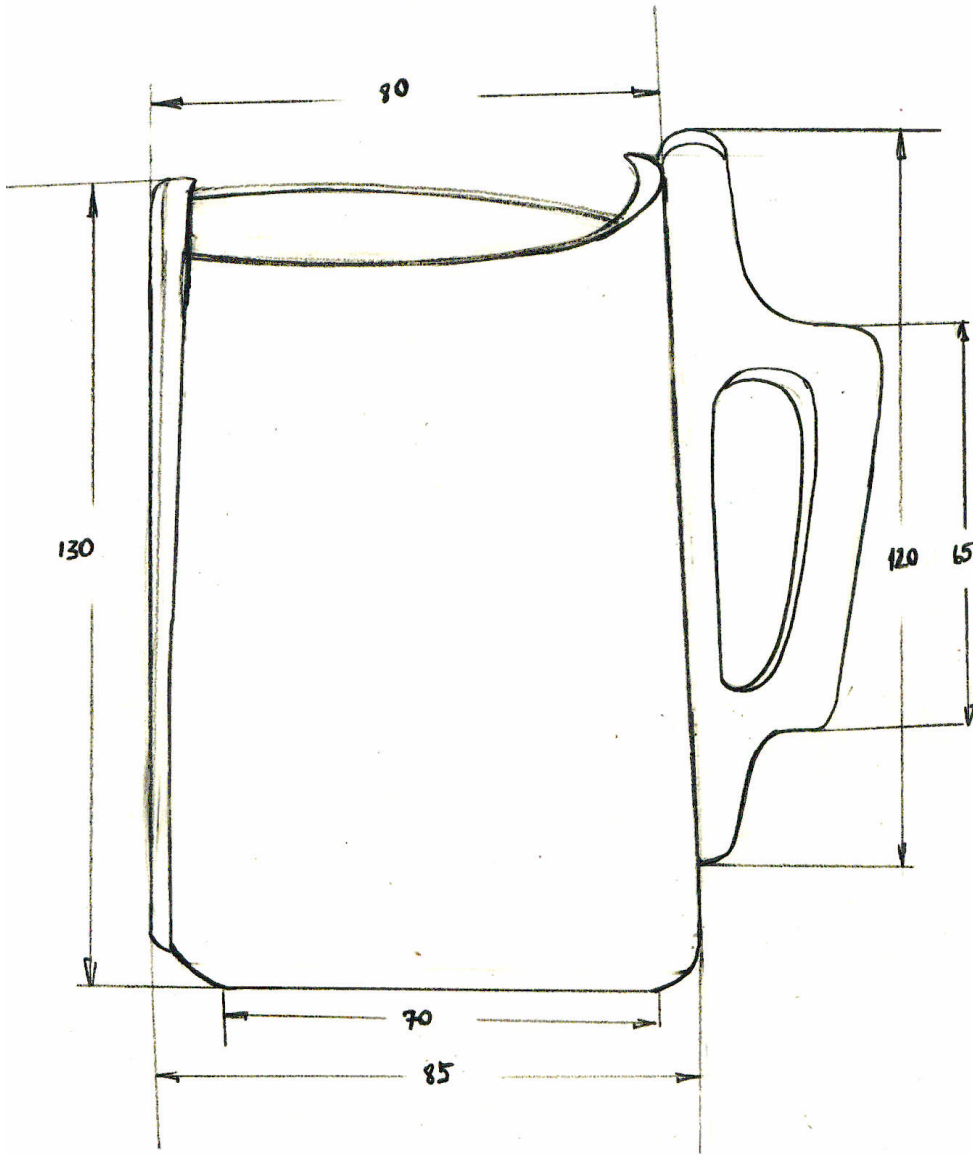

Şekil 1.25: ½ ölçeğinde çizilmiş saksı tasarımı

- İznik Yöresinin Özelliğini Yansıtan Form Tasarımı Çizme

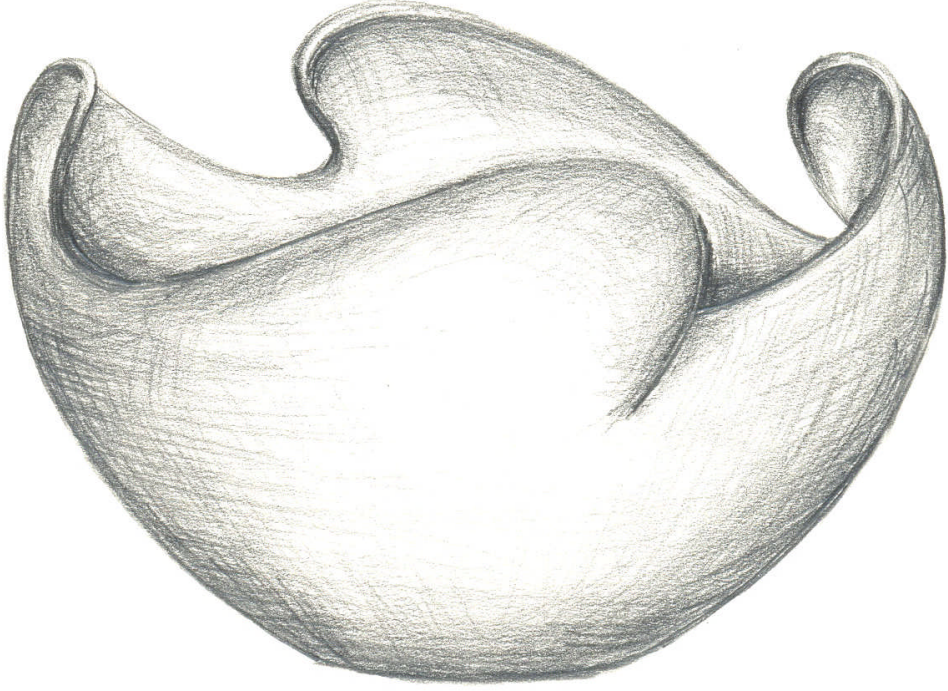

Şekil 1.26: İznik kupası çizimi

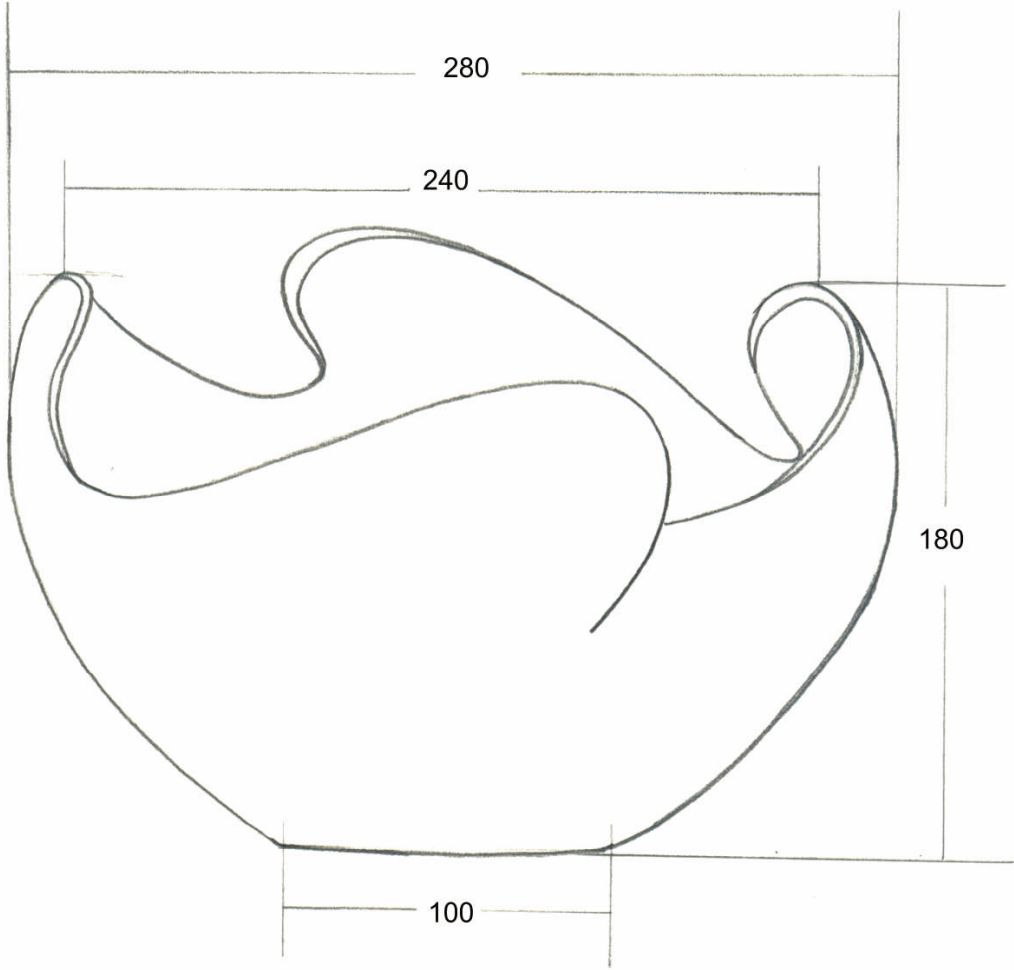

Şekil 1.27: Gerçek ölçüsünde çizilmiş kupa tasarımı

- Çanakkale Yöresinin Özelliğini Yansıtan Form Tasarımı Çizme

Şekil 1.28:Çanak çizimi

Şekil 1.29: ½ ölçeğinde çizilmiş çanak tasarımı

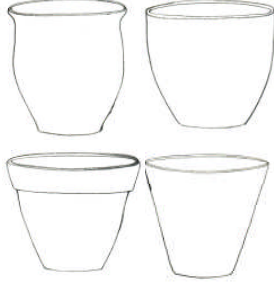
UYGULAMA FAALİYETİ-1

Aşağıda Kınık çömlekçiliği hakkında materyal toplamak ve şekillendirme ölçüsüne uygun yöresel form tasarımı oluşturmak amacıyla uygulama aşamaları verilmiştir. İşlem basamakları doğrultusunda zihninizdeki tasarımı gerçekleştiriniz.

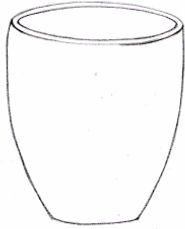
İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Yörenizdeki seramikleri araştırınız. ➤ Yörenizdeki seramiklerin tarihini araştırınız. ➤ Yörenizde bulunan seramiklerin kültür boyutlarını araştırınız. ➤ Yörenizdeki seramiklerin üretim amaçlarını araştırınız. ➤ Yörenizde bulunan seramiklerin biçim ve renk özelliklerini araştırınız. ➤ Yörenizde bulunan seramiklerin form özelliklerini araştırınız.	➤ Yörenizde bulunan müzeleri ziyaret ediniz. ➤ Sanat tarihi kitaplarını incelemeyi unutmayınız. ➤ İnternette konu taraması yapınız. ➤ Elde ettiğiniz dokümanları bir klasörde toplayınız.

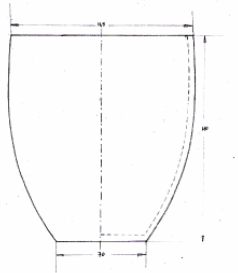
- Form örneklerini etüt ediniz.

- Seramik form tasarımı yapınız.

- Kullanım fonksiyonuna uygun ölçü tespitini yapınız.
- Ölçüye uygun tasarımı yapınız.

- Kendi yörenizde bulunan seramiklerin form özelliklerini araştırarak etüt ediniz.

- Tasarımda kullanacağınız araç gereçleri hazır hale getiriniz.

UYGULAMA FAALİYETİ-2

Aşağıda, yöresel form tasarımı oluşturmak amacıyla uygulama aşamaları verilmiştir. İşlem basamakları doğrultusunda zihninizdeki tasarımı gerçekleştiriniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Yörenizdeki seramikleri araştırınız. ➤ Yörenizdeki seramiklerin tarihini araştırınız. ➤ Yörenizde bulunan seramiklerin kültür boyutlarını araştırınız. ➤ Yörenizdeki seramiklerin üretim amaçlarını araştırınız. ➤ Yörenizde bulunan seramiklerin biçim ve renk özelliklerini araştırınız. ➤ Yörenizde bulunan seramiklerin form özellikleri araştırınız.	➤ Yörenizde bulunan müzeleri ziyaret ediniz. ➤ Sanat tarihi kitaplarını incelemeyi unutmayınız. ➤ İnternette konu taraması yapınız. ➤ Elde ettiğiniz dokümanları bir klasörde toplayınız.

- Form örneklerini etüt ediniz.

- Kendi yörenizde bulunan seramiklerin form özelliklerini araştırarak etüt ediniz.

- Tasarımda kullanacağınız araç gereçleri hazır hale getiriniz.

- Form tasarımı yaparken fonksiyonelliğini de göz önüne alınız.

- Seramik form tasarımı yapınız.

- Kullanım fonksiyonuna uygun ölçü tespitini yapınız.

- Ölçüye uygun tasarımı yapınız.

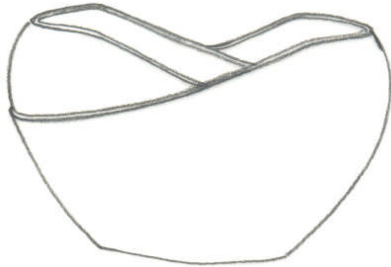
UYGULAMA FAALİYETİ-3

Aşağıda, yöresel form tasarımı oluşturmak amacıyla uygulama aşamaları verilmiştir. İşlem basamakları doğrultusunda zihninizdeki tasarımı gerçekleştiriniz.

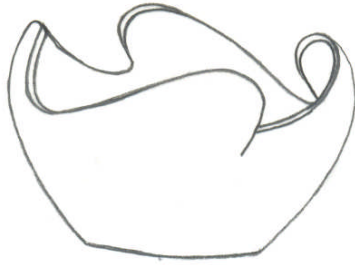
İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Yörenizdeki seramikleri araştırınız. ➤ Yörenizdeki seramiklerin tarihini araştırınız. ➤ Yörenizde bulunan seramiklerin kültür boyutlarını araştırınız. ➤ Yörenizdeki seramiklerin üretim amaçlarını araştırınız. ➤ Yörenizde bulunan seramiklerin biçim ve renk özelliklerini araştırınız. ➤ Yörenizde bulunan seramiklerin form özellikleri araştırınız.	➤ Yörenizde bulunan müzeleri ziyaret ediniz. ➤ Sanat tarihi kitaplarını incelemeyi unutmayınız. ➤ İnternette konu taraması yapınız. ➤ Elde ettiğiniz dokümanları bir klasörde toplayınız. ➤ Kendi yörenizde bulunan seramiklerin form özelliklerini araştırarak etüt ediniz.

- Form örneklerini etüt ediniz.

- Seramik form tasarımı yapınız.

- Kullanım fonksiyonuna uygun ölçü tespitini yapınız.

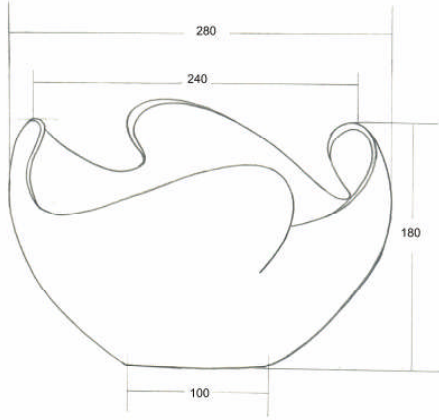
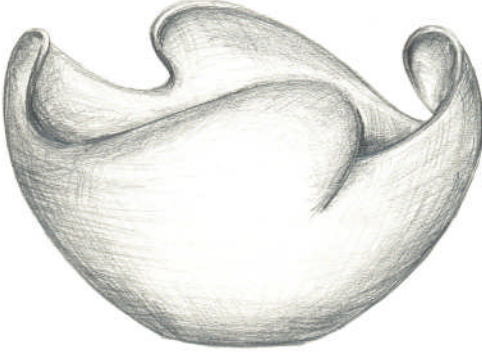
- Tasarımda kullanacağınız araç gereçleri hazır hale getiriniz.

- Gerçek ölçülerine uygun oranda ölçülü çizim yapınız.

- Form tasarımı yaparken fonksiyonelliğini de göz önüne alınız.

- Teknik resim kurallarına uygun olarak ölçülendiriniz.

➤ Ölçüye uygun tasarımı yapınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet sonunda kazandığınız bilgileri aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

OBJEKTİF TESTLER (ÖLÇME SORULARI)

Aşağıdaki cümlelerinin başına doğru ise D yanlış ise Y koyunuz.

1. () İlk çağlarda yapılan seramikler, plastik haldeki killerin elde şekillendirildikten sonra kurutulması, açık havada veya toprağa açılan çukurlarda pişirilmesiyle yapılmış basit kaplardır.
2. () Anadolu’da seramik sanatı Osmanlılar döneminde başlamıştır.
3. () Yöresel sanatlar, toplumun kendi kültürünü, beğenilerini ve yaşam biçimlerini yansıtır.
4. () Ülkemizdeki üç önemli seramik merkezinden biri İstanbul’dur.
5. () Çömlekçilik; kilin çamur halinden çanak çömlek yapma sanatına denir.

DEĞERLENDİRME

Sorulara verdiğiniz cevaplar ile cevap anahtarınızı (Değerlendirme ölçütleri) karşılaştırınız, cevaplarınız doğru ise uygulamalı teste geçiniz. Yanlış cevap verdiyseniz öğrenme faaliyetinin ilgili bölümüne dönerek konuyu tekrar ediniz.

UYGULAMALI TEST

Yöresel formlar hakkında materyaller toplamak ve şekillendirme ölçüsüne uygun yöresel form tasarımları yapmak konusunda kazandığınız yeterliliği aşağıdaki ölçütlere göre değerlendiriniz.

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ	Evet	Hayır
1.Yörenizdeki seramikleri araştırdınız mı?		
2.Yörenizdeki seramiklerin tarihini araştırdınız mı?		
3.Yörenizde bulunan seramiklerin kültür boyutlarını araştırdınız mı?		
4.Yörenizdeki seramiklerin üretim amaçlarını araştırdınız mı?		
5.Yörenizde bulunan seramiklerin biçim ve renk özelliklerini araştırdınız mı?		
6.Yörenizde bulunan seramiklerin form özellikleri araştırdınız mı?		
7.Form örneklerini etüt ettiniz mi?		
8.Seramik form tasarımı yaptınız mı?		
9.Kullanım fonksiyonuna uygun ölçü tespitini yaptınız mı?		
10.Ölçüye uygun tasarımı yaptınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Yapılan değerlendirme sonunda “Hayır” cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Cevaplarınız doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçmek için ilgili kişiler ile iletişim kurunuz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Bu faaliyette verilen bilgiler doğrultusunda yöreye özgün motif ve desen bilgisi kazanarak geçmişten günümüze desen ve renk özelliklerini öğreneceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Yörenizdeki seramiklerin motif, desen, renk özelliklerini araştırınız. Bilgilerden bir klasör oluşturarak arkadaşlarınız ile paylaşınız.

2. YÖRESEL MOTİF VE DESENLER

2.1. Yöreye Özgü Motif ve Desen Bilgisi

İznik ve Kütahya çinilerindeki motif ve desenler özel olarak imparatorluk atölyelerinde çizilmiş ve çini atölyelerine aktarılmış özgün eserlerdir.

İznik çinileri; canlı renklerde başarılı kompozisyonlar olup çok çeşitli çiçeklerle süslenmiştir. Bunlar laleler, karanfiller, sümbüller, menekşeler, kıvrık yapraklar, üzüm salkımları, üç top, çin bulutu, şakayıklar, madalyonlar gibi desenlerin yanı sıra çok çeşitli hayvan mücadele sahneleri de işlenmiştir.

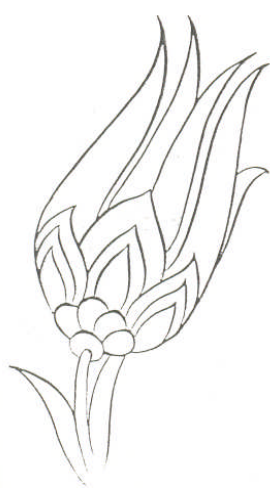
Çiçekler ve hayvanlar ile oluşturulmuş kompozisyonlarda kuşlar, balıklar, geyikler, aslanların yanı sıra yelkenli ve kalyon çeşitleri de işlenmiştir.

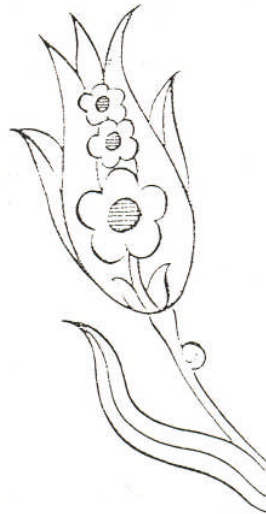
Çini Dekorlarında Kullanılan Türk Motiflerinden Örnekler

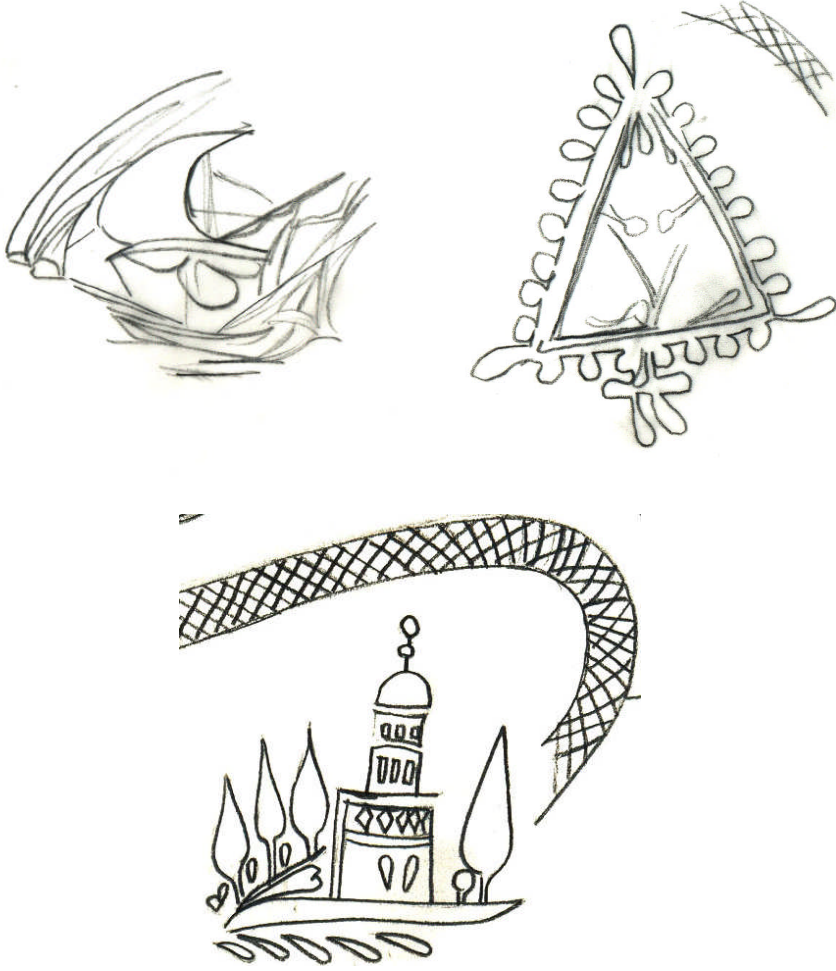

Çanakkale Seramiklerinde Kullanılan Motif ve Desen Örnekleri

İznik Seramiklerinde Motif ve Desenler

Kütahya Seramiklerinde Motif ve Desenler

Çanakkale Seramiklerinde Motif ve Desenler

2.2. Geçmişte ve Günümüzde Yöreye Özgü Desen, Renk, Özellikleri

Anadolu’da binlerce yıl öncesinde ortaya çıkan seramik, çağlar boyu çok çeşitli kullanım alanları bulmuştur. Form biçimleri, dekor ve motif özellikleri, şekillendirme teknikleri, renklendirme, sırlama yöntemleri yörelere göre değişerek gelişim göstermiştir.

Günümüzde de seramik sanatı, farklı şekillerde kendini göstermeye devam etmektedir. Türkiye’de seramik geleneksellikten çıkıp endüstriyel ve sanatsal kollara ayrılmıştır; ancak çağlar boyu seramiğin merkezi olan İznik, Kütahya ve Çanakkale’de yöresel seramikler form dekor ve teknik özelliklerini korumakta ve bu değerler gelişerek devam etmektedir.

Çömlekçilik sanatı, geçmişten günümüze dekor, motif, renklendirme sırlama yöntemleri bakımından değişimler göstermiş; hatta bazı teknikler artık kullanılmamaya başlamıştır.

Bilecik, Pazaryeri ilçesi’nin Kınık köyünde, 100 yılı aşkın zamandır devam eden çömlekçilik sanatı, zaman içerisinde form biçim ve dekorlarda farklı uygulamalara gidilmiş bunun yanı sıra bazı teknikler unutulmaya yüz tutmuştur.

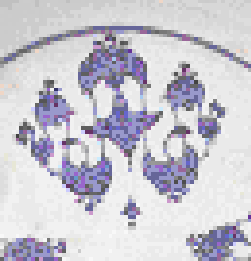
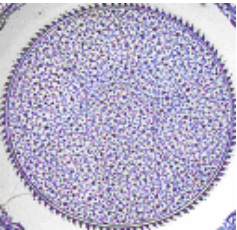
UYGULAMA FAALİYETİ-1

Aşağıda, Yöresel forma uygun, yöresel motifleri etüt ederek eskizini geliştirmek ve dekor çizmek konusunda uygulama aşamaları verilmiştir. İşlem basamakları doğrultusunda zihninizdeki tasarımı gerçekleştiriniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Araç gereçlerinizi hazır hale getiriniz. ➤ Yörenizdeki seramik formların yüzeylerindeki dekorları araştırınız. ➤ Araştırmalarınızdan formunuza uygun dekorları seçiniz. ➤ Tespit ettiğiniz dekoru kâğıda aktarınız. ➤ Eskiz çizimlerini yapınız. 	➤ Yaşadığınız bölgenin kültürel yapısını araştırınız. ➤ Yaşadığınız bölgenin sanat özelliklerini gözlemleyiniz. ➤ Araştırmalarınızı bir klasörde toplayınız. ➤ Araştırmalarınızda dekorların yöreye özgü olmasına dikkat ediniz. ➤ Eskiz çizimleri net ve doğru olarak yapmaya dikkat ediniz. ➤ Dekor ve motifleri kâğıda aktarırken ince uçlu bir çizim kalemi kullanınız. ➤ Seçtiğiniz dekoru kâğıda orijinaline uygun olarak aktarılmasına dikkat ediniz.

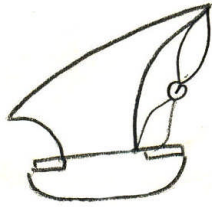
UYGULAMA FAALİYETİ-2

Aşağıda, forma uygun yöresel motifleri etüt ederek eskizini geliştirmek ve dekor çizmek konusunda uygulama aşamaları verilmiştir. İşlem basamakları doğrultusunda zihninizdeki tasarımı gerçekleştiriniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Araç gereçlerinizi hazır hale getiriniz. ➤ Yörenizdeki seramik formların yüzeylerindeki dekorları araştırınız. ➤ Araştırmalarınızdan formunuza uygun dekorları seçiniz.	➤ Yaşadığınız bölgenin kültürel yapısını araştırınız. ➤ Yaşadığınız bölgenin sanat özelliklerini gözlemleyiniz. ➤ Araştırmalarınızı bir klasörde toplayınız. ➤ Araştırmalarınızda dekorların yöreye özgü olmasına dikkat ediniz. ➤ Eskiz çizimlerini net ve doğru olarak yapmaya dikkat ediniz.

- Tespit ettiğiniz dekor yöntemlerini kâğıda aktarınız.

- Eskiz çizimlerini yapınız.

- Dekor ve motifleri kâğıda aktarırken ince uçlu bir çizim kalemi kullanınız.

- Seçtiğiniz dekorun kağıda, orijinaline uygun olarak aktarılmasına dikkat ediniz.

UYGULAMA FAALİYETİ-3

Aşağıda, forma uygun yöresel motifleri etüt ederek eskizini geliştirmek ve dekor çizmek konusunda uygulama aşamaları verilmiştir. İşlem basamakları doğrultusunda zihninizdeki tasarımı gerçekleştiriniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Araç gereçlerinizi hazır hale getiriniz. ➤ Yörenizdeki seramik formların yüzeylerindeki dekorları araştırınız.	➤ Yaşadığınız bölgenin kültürel yapısını araştırınız. ➤ Yaşadığınızı bölgenin sanat özelliklerini gözlemleyiniz. ➤ Araştırmalarınızı bir klasörde toplayınız. ➤ Araştırmalarınızda dekorların yöreye özgü olmasına dikkat ediniz.
   	
➤ Araştırmalarınızdan formunuza uygun dekorları seçiniz.	
	
➤ Tespit ettiğiniz dekor yöntemlerini kağıda aktarınız.	➤ Eskiz çizimleri net ve doğru olarak yapmaya dikkat ediniz.

- Eskiz çizimlerini yapınız.

- Dekor ve motifleri kâğıda aktarırken ince uçlu bir çizim kalemı kullanınız.
- Seçtiğiniz dekoru kâğıda orijinaline uygun olarak aktarılmasına dikkat ediniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet sonunda kazandığınız bilgileri aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.
OBJEKTİF TESTLER (ÖLÇME SORULARI)

Aşağıdaki cümlelerinin başına doğru ise **D** yanlış ise **Y** koyunuz.

1. () İznik ve Kütahya çinilerindeki motif ve desenler, özel olarak imparatorluk atölyelerinde çizilmiş ve çini atölyelerine aktarılmış özgün eserlerdir.
2. () Çanakkale seramiklerinde dekor ve motifler, çok yoğun kompozisyonlarda çok canlı şekilde işlenmiştir. Matara, kase, tabak, fincan, sürahi gibi formlara, milli kıyafetli kızlar ve erkeklerden oluşan kompozisyonlar, çiçek desenleri ile birlikte dekorlar yapılmıştır.
3. () Çanakkale seramiklerinde yapılmış olan dekor ve motifler, Türk seramik sanatına teknik buluşlar açısından büyük yenilikler getirmiştir.

DEĞERLENDİRME

Sorulara verdiğiniz cevaplar ile cevap anahtarınızı (Değerlendirme ölçütleri) karşılaştırınız, cevaplarınız doğru ise uygulamalı teste geçiniz. Yanlış cevap verdiyseniz öğrenme faaliyetinin ilgili bölümüne dönerek konuyu tekrar ediniz.

UYGULAMALI TEST-2

Forma uygun yöresel motifleri etüt ederek eskizini geliştirmek ve dekor çizmek konusunda kazandığınız yeterliliği aşağıdaki ölçütlere göre değerlendiriniz.

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız becerileri Evet ve Hayır kutucuklarına (X)işareti koyarak kontrol ediniz.

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ	Evet	Hayır
1. Araç gereçlerinizi hazır hale getirdiniz mi?		
2. Yörenizdeki seramik formların yüzeylerine uygulanan dekorları araştırdınız mı?		
3. Araştırmalarınızdan formunuza uygun dekorları seçtiniz mi?		
4. Tespit ettiğiniz dekor Yöntemlerini kâğıda aktarınız mı?		
5. Eskiz çizimlerini yaptınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Yapılan değerlendirme sonunda “Hayır” cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz, kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Cevaplarınız doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçmek için ilgili kişiler ile iletişim kurunuz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-3

AMAÇ

Bu faaliyette verilen bilgiler doğrultusunda uygun ortam sağlandığında, yaptığınız yöresel form tasarımınızı doğru olarak renklendirebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Yöresel formların renk özelliklerini araştırınız.

3. TASARIMI RENKLENDİRMEK

3.1. Seramik Form Tasarımının Renklendirmesinde Dikkat Edilecek Noktalar

1. Tasarım renk araştırması yaparken orjinaline uygun renkler tercih edilmelidir.
2. Yöresel form tasarımında renklendirme, seramik boyalar ve sırların sırlı pişirim renklerine uygun şekilde yapılmalıdır.
3. Renklendirmede tonlamalar, gölge ve parlamalar yapılarak tasarıma hacim kazandırılmalıdır.

➤ Kınık Yöresi Saksı Tasarımın Renklendirilmesi

Kınık yöresi form dekor tasarımının renklendirilmesinde, akıtma yöntemi ile astar dekoru yapılmaktadır; bu nedenle akıtılacak alanlar ve renkleri belirlenir. Akıtma dekorda tesadüfî sonuçlar ortaya çıkar.

- **İznik Yöresi Kupa Tasarımının Renklendirilmesi**

- **Çanakkale Yöresi Çanak Tasarımının Renklendirilmesi**

UYGULAMA FAALİYETİ-1

Aşağıda Yöresel form tasarımını tekniğe uygun renklendirmek konusunda aşamalar verilmiştir. İşlem basamakları doğrultusunda zihninizdeki tasarımı gerçekleştiriniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Araç gereçlerinizi hazır hale getiriniz. ➤ Yöresel formda kullanacağınız renkleri belirleyiniz. ➤ Tasarımınızın kenar hatlarını ince çizgiler ile çiziniz. ➤ Tasarımınıza dekor çiziminizi ince çizgiler ile aktarınız. ➤ Tekniğe uygun olarak tasarımı renklendiriniz. 	➤ Çalışma ortamını uygun hale getiriniz. ➤ Formda kullanacağınız renklerin seramik boya ve sır tonlarına uygun olmasına dikkat ediniz. ➤ Dekorun forma aktarma işlemini 0,5 uç kalem ile gerçekleştirebilirsiniz. ➤ Dekor orijinal ine uygun olarak forma aktarılmasına dikkat ediniz. ➤ Renk teknik bilgi konusunda öğretmeninize danışınız. ➤ Çizim ve renklendirmede temiz ve düzenli olmaya dikkat ediniz.

UYGULAMA FAALİYETİ-2

Aşağıda yöresel form tasarımını tekniğe uygun renklendirmek konusunda aşamalar verilmiştir. İşlem basamakları doğrultusunda zihninizdeki tasarımı gerçekleştiriniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Araç gereçlerinizi hazır hale getiriniz. ➤ Yöresel formda kullanacağınız renkleri belirleyiniz. ➤ Tasarımınızın kenar hatlarını ince çizgiler ile çiziniz. ➤ Tasarımınıza dekor çiziminizi ince çizgiler ile aktarınız. 	➤ Çalışma ortamını uygun hale getiriniz. ➤ Formda kullanacağınız renklerin seramik boya ve sır tonlarına uygun olmasına dikkat ediniz. ➤ Dekorun forma aktarma işlemini 0,5 uç kalem ile gerçekleştirebilirsiniz. ➤ Dekorun orijinaline uygun olarak forma aktarılmasına dikkat ediniz.

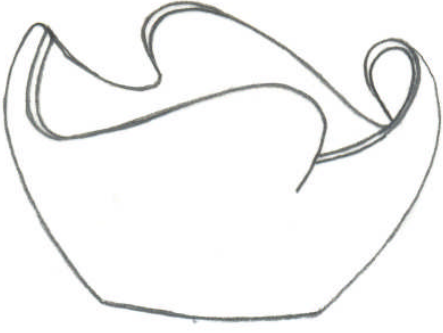
- Tekniğe uygun olarak tasarımı renklendiriniz.

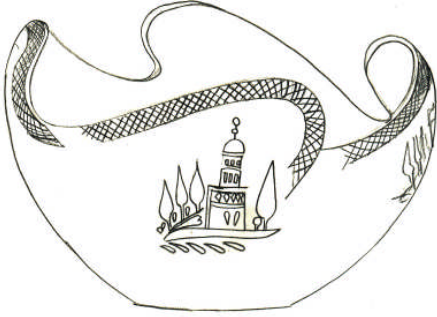

- Renk teknik bilgi konusunda öğretmeninize danışınız.
- Çizim ve renklendirmede temiz ve düzenli olmaya dikkat ediniz.

UYGULAMA FAALİYETİ-3

Aşağıda Yöresel form tasarımını tekniğe uygun renklendirmek konusunda aşamalar verilmiştir. İşlem basamakları doğrultusunda zihninizdeki tasarımı gerçekleştiriniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Araç gereçlerinizi hazır hale getiriniz. ➤ Yöresel formda kullanacağınız renkleri belirleyiniz. ➤ Tasarımınızın kenar hatlarını ince çizgiler ile çiziniz. ➤ Tasarımınıza dekor çiziminizi ince çizgiler ile aktarınız.	➤ Çalışma ortamını uygun hale getiriniz. ➤ Formda kullanacağınız renklerin seramik boya ve sır tonlarına uygun olmasına dikkat ediniz. ➤ Dekorun forma aktarma işlemini 0,5 uç kalem ile gerçekleştirebilirsiniz. ➤ Dekoru orijinaline uygun olarak forma aktarılmasına dikkat ediniz.

- Tekniğe uygun olarak tasarımı renklendiriniz.

- Renk teknik bilgi konusunda öğretmeninize danışınız.
- Çizim ve renklendirmede temiz ve düzenli olmaya dikkat ediniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet sonunda kazandığınız bilgileri aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.
OBJEKTİF TESTLER (ÖLÇME SORULARI)

Aşağıdaki cümlelerinin başına doğru ise **D** yanlış ise **Y** koyunuz.

1. () Tasarım elemanlarından olan renk, seramik tasarımının önemli konularındandır.
2. () Tasarım renk araştırması yaparken orijinalinden farklı renkler tercih edilmelidir.
3. () Resimde tonlama yapmak, resme hacim kazandırmaz.
4. () Yöresel form tasarımında renklendirme, seramik boyalar ve sırların sırlı pişirim renklerine uygun şekilde yapılmalıdır.

DEĞERLENDİRME

Sorulara verdiğiniz cevaplar ile cevap anahtarınızı (Değerlendirme ölçütleri) karşılaştırınız, cevaplarınız doğru ise uygulamalı teste geçiniz. Yanlış cevap verdiyseniz öğrenme faaliyetinin ilgili bölümüne dönerek konuyu tekrar ediniz.

UYGULAMALI TEST

Yöresel form tasarımını tekniğe uygun renklendirmek konusunda kazandığınız yeterliği aşağıdaki ölçütlere göre değerlendiriniz.

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız becerileri Evet ve Hayır kutucuklarına (X)işareti koyarak kontrol ediniz.

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ	Evet	Hayır
1. Araç gereçlerinizi hazır hale getiriniz mi?		
2. Yöresel formda kullanacağınız renkleri belirlediniz mi?		
3. Tasarımınızın kenar hatlarını ince çizgiler ile çizimini yaptınız mı?		
4. Tasarımınıza dekor çiziminizi ince çizgiler ile aktardınız mı?		
5. Tekniğe uygun olarak tasarımı renklendiriniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Yapılan değerlendirme sonunda “Hayır” cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz kendinizi yeterli görmüyorsanız modülü tekrar ediniz. Cevaplarınız doğru ise bir sonraki modüle geçmek için ilgili kişiler ile iletişim kurunuz

MODÜL DEĞERLENDİRME

PERFORMANS TESTİ (YETERLİK ÖLÇME)

Kazanılan tecrübeleri göz önünde bulundurarak .bulunduğunuz yöre hakkında materyal toplayıp şekillendirme ölçülerine uygun yöresel form tasarımını kendi başınıza yapabilirsiniz. Yörenizdeki form örneklerini inceleyerek kendi zevkiniz ve yaratıcılığınız doğrultusunda bir form çizimi yapınız. Yöresel forma uygun dekorlamalar çizin ve renklendiriniz.

Yöresel formlar hakkında materyaller toplamak ve şekillendirme ölçüsüne uygun yöresel form tasarımları yapmak konusunda kazandığınız yeterliliği aşağıdaki ölçütlere göre değerlendiriniz.

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız becerileri Evet ve Hayır kutucuklarına (X)işareti koyarak kontrol ediniz.

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ	Evet	Hayır
1.Yörenizdeki seramikleri araştırdınız mı?		
2.Yörenizdeki seramiklerin tarihini araştırdınız mı?		
3.Yörenizde bulunan seramiklerin kültür boyutlarını araştırdınız mı?		
4.Yörenizdeki seramiklerin üretim amaçlarını araştırdınız mı?		
5.Yörenizde bulunan seramiklerin biçim ve renk özelliklerini araştırdınız mı?		
6.Yörenizde bulunan seramiklerin form özellikleri araştırdınız mı?		
7.Form örneklerini etüt ediniz mi?		
8.Seramik form tasarımı yaptınız mı?		
9.Kullanım fonksiyonuna uygun ölçü tespitini yaptınız mı?		
10.Yörenizdeki seramik formların yüzeylerindeki dekorlamaları araştırdınız mı?		
11.Araştırmalarınızdan formunuza uygun dekorları seçtiniz mi?		

12.Tespit ettiğiniz dekoru kâğıda aktardınız mı?		
13.Forma uygun dekor eskizleri tespit ettiniz mi?		
14.Yöresel formda kullanacağınız renkleri belirlediniz mi?		
15.Tasarımınızın kenar hatlarını ince çizgiler ile çizimini yaptınız mı?		
16.Tasarımınıza dekor çiziminizi ince çizgiler ile aktardınız mı?		
17.Tekniğe uygun olarak tasarımı renklendiriniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Yapılan değerlendirme sonunda “Hayır” cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz kendinizi yeterli görmüyorsanız modülü tekrar ediniz. Cevaplarınız doğru ise bir sonraki modüle geçmek için ilgili kişiler ile iletişim kurunuz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1 CEVAP ANAHTARI

1-	D
2-	Y
3-	D
4-	Y
5-	D

ÖĞRENME FAALİYETİ-2 CEVAP ANAHTARI

1-	D
2-	Y
3-	D

ÖĞRENME FAALİYETİ-3 CEVAP ANAHTARI

1-	D
2-	Y
3-	Y
4-	D

KAYNAKÇA

- <http://www.katpatuka.org/ilkel/2-genel.shtml>
- <http://www.kaleicimuseum.org/seramik/>
- KIRAÇ Suna-İnan ve Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonlarından, **Osmanlı Seramiklerinin Görkemi**, Paris, 2000.
- KIRAÇ Suna ve İnan Vakfı Koleksiyonu, **Kütahya Çini ve Seramikleri**, İstanbul, 2005.
- MENTEŞ Osman, Pazaryeri/Kınık Köyü Çömlekçi Atölyesi, Bilecik, 2006.
- ÖNEY Gönül, **İslam Mimarisinde Çini**, Ada Yayınları, 1987.